

Årsplan

2025-2026

Fossum Grendehus

«Barn og voksne hånd i hånd»

Fossumbakken 12

1359 Eiksmarka

Styrer: 401 41 155, styrer.fossumgrendehus@barnehagenvaar.no

Sol: 401 41 154

Måne: 401 41 153

Innhold

Innledning.....	2
Bærumsbarnehagen	2
BarnehagenVår Fossum Grendehus	3
Bevegelsesglede og naturopplevelser – fokusområdet vårt.....	4
Kidplan	5
Barnehagens verdigrunnlag.	5
Livsmestring og helse.....	7
Barnehagens formål og innhold	9
Omsorg og danning.....	9
Lek og læring	9
Vennskap og fellesskap.....	10
Kommunikasjon og språk.....	11
Barnas medvirkning	12
Barnehagens digitale praksis.....	12
Samarbeid mellom hjem og barnehage – foreldresamarbeid	13
Overganger.....	14
Planlegging, vurdering og dokumentasjon	14
Barnehagens arbeidsmåter	15
Kompetanseplan.....	16
Barnehagens fagområder	16
Årshjul for barnehageåret 2025-2026	17
Praktisk informasjon	18
Barnehagens åpningstider:	18
Planleggingsdager for barnehageåret 2025/2026:.....	18
Krav til bemanning.....	19
Bursdagsfeiring.....	19
Syke barn.....	19

Innledning

Årsplan

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling. Planen gir informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold (§ 2) og barns rett til medvirkning (§ 3) og rammeplanen følges opp, dokumenteres og vurderes.

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet

Barnehagen er ifølge [Rammeplan for barnehagen](#) en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Dette skal gjøres i samarbeid og forståelse med barnas hjem.

Bærumsbarnehagen

I Bærum er det i tillegg til Rammeplanen for barnehagen utarbeidet en barnehagemelding for bærumsbarnehagen, [Barnehagemelding 2015-2025](#).

Arbeidet med barnehagemeldingen skal bidra til at det blir et likeverdige og enhetlige barnehagetilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre. Tidlig innsats, mestringsperspektivet og samarbeid og samhandling skal vektlegges i bærumsbarnehagen.

Barnehagen skal ses på som første trinn i utdanningsløpet, og lek, språk og god helse er spesielle faglige satsingsområder.

Som oppfølging av barnehagemeldingen utarbeides det kvalitetsplaner. Kvalitetsplanen skal bidra til likeverdige barnehagetilbud i Bærum og sikre tidlig innsats og bedre læring for barna i bærumsbarnehagen, [Lek og læring – rammeverk for bærumsbarnehagen](#).

Barnehagen Vår Fossum Grendehus deltar i satsingen «Tett på» i regi av Bærum kommune. Her kan du lese mer om Tett på-satsingen [beskrivelse-av-tett-pa---kvalitet--i-barumsbarnehagen-per-september-2021.pdf \(baerum.kommune.no\)](#)

BarnehavenVår Fossum Grendehus

BarnehavenVår Fossum Grendehus ble startet i 1997 av initiativtaker og eier Hanne Klamerholm. Vi er en privat barnehage som ligger i boligområdet på Fossum Syd. Vi har store lyse lokaler der det er høyt under taket og god gulvplass. Utelekeplassen er relativt stor og flat, og har en rekke lekeapparater. Barnehaven ligger i rolige omgivelser, og et nærmiljø som byr på fine turmuligheter med Bærumsmarka, Bogstad området, Barketomta, Lysakerelven, Fossum idrettsplass og til skogen. Barnehaven har til sammen 31 barn og 9 ansatte fordelt på to avdelinger. Vi er en liten barnehage hvor både barn og voksne kjenner hverandre godt på tvers av avdelingene. Vi har engasjerte ansatte som presenterer nye temaer for barna, og følger opp barnas interesse, nysgjerrighet og spørsmål.

Avdeling Sol

Sol er vår småbarnsavdeling med 9 barn i alderen 1 til 3 år. De er delt inn i to grupper; Rumpetroll (1-2 år) og Sol-Frosker (2-3 år).

Avdeling Måne

Måne er vår storbarnsavdeling med 19 barn i alderen 2-6 år.

Barna deles inn i både aldersblandet og aldersinndelte grupper, Måne-Frosker (2 år), Skilpadder (3-4 år), Seler (4-5 år) og Delfiner (5-6 år).

Vår visjon «Barn og voksne hånd i hånd»

De voksnes holdninger av avgjørende for hvordan barna utvikler seg og «vokser» i barnehaven. Hvordan vi voksne er som rollemodeller og støttespillere for barna har mye å si for barnas trivsel, læring og dannelse. Vi ser på barna som selvstendige individer med rettigheter til sine egne opplevelser, følelser og intensjoner. Vi er MED barna og vi ser på barna og voksne som likeverdige. Hånd i hånd med barna er vi trygge, tilgjengelige, støttende og medforskende veiledere i hverdagen. Vi møter barna med annerkjennelse, både gjennom kommunikasjon, holdninger og væremåte.

Vi er ute hver dag og går ofte på turer i vårt fantastiske nærmiljø! På vinteren får Seler og Delfiner et tilbud om skiskole. Aking, ski, sykling, latter, fart og spenning er bare noe av det barna opplever på tur. Vi har felles turer på tvers av avdelinger og aldersgrupper. Det er viktig for oss å skape en fellesskapsfølelse mellom avdelingene, og at de fysiske rommene er tilgjengelige for alle. Vi har et tett samarbeid mellom avdelingene. Utelek og naturopplevelser preger barnehagehverdagen vår. Barna får minnerike opplevelser med tilstedeværende voksne. Vi benytter fenomener i naturen som elementer til undring og oppdagelse. Ved kombinasjon av voksenstyrte aktiviteter og frilek

motiveres barna til å bevege seg i forskjellig terreng og bruke kroppen sin. Trygghet, trivsel og glede står alltid i fokus hos oss! Både på Sol og Måne er vi opptatt av barnas kommunikasjon og vennskapets betydning. Vi legger vekt på emosjonell støtte: kjenne igjen tegn på følelser, sette seg inn i andres sted og vise medfølelse og omtanke for hverandre, samtidig som å sette grenser for seg selv. Inne på avdelingene har vi stor glede av bla. samlingsstunder, sang, høytlesning, eventyr, «minirøris», dans, yoga, formingsaktiviteter og lek. Vi deler barna ofte i mindre grupper. Vi er opptatt av å gi barna gode lekeforutsetninger, der de skal oppleve ro og konsentrasjon. Disse rammene bidrar til gode relasjoner barn-barn og barn-voksen imellom.

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barna skal oppleve glede og trivsel sammen med andre barn i hverdagsaktiviteter, lek og læring i barnehagen. Barn er relasjonsorienterte og meningsskapende helt fra de kommer til verden. Barnehagebarna er sosiale aktører som selv bidrar til egen og andres læring og trivsel. (Udir)

Bevegelsesglede og naturopplevelser – fokusområdet vårt, bidrar til barns kreativitet, nysgjerrighet, fantasi, spontanitet og gjør at barna får et nytt spillerom for leken sin. I naturen blir barnet fylt med ulike opplevelseskvaliteter, og gjennom sin måte å oppleve natur på, gjennom å tillegge planter og dyreliv, forbindes barnet med verden. Og gjennom sin tenkende kropp og sin kroppslighet forstår barnet sine omgivelser og finner løsninger (Bagøien, 2003). Med engasjerte voksne legges det til rette for barns læring og mestring i utelek og naturen gjennom utforskning, undring, oppdagelser og lek. Å skape bevegelsesglede for alle barna vil være å ta utgangspunkt i barns ulike interesser, og legge opp til varierte aktiviteter, slik at alle kan oppleve glede ved det de gjør. Uansett alder og modningsnivå vil alle barna få oppleve at de mestrer og blir glad i å være ute året rundt. Vi arbeider for at barna skal få glede seg over naturen og undre seg over hvordan den endrer seg med årstidene. Naturen er et fristed for barna, her kan vi gjøre et mangfold av aktiviteter uansett årstid og i all slags vær.

I Barnehagen Vår Fossum Grendehus har vi som mål at barna skal:

- ✓ Bli glad i å være, og få være ute hver dag året rundt
- ✓ Få gode vaner med å gå på tur i nærmiljøet og i skogen
- ✓ Utforske og gjøre erfaringer med muligheter naturen og uteleken byr på
- ✓ Undre seg over naturen, og de forandringer som skjer i takt med årstidene.
- ✓ Kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen

For å oppnå disse målene, skal personalet:

- ✓ Ha et positivt fokus på å være i aktivitet
- ✓ Skape glede, inspirasjon og engasjement til lek, og av å være ute året rundt
- ✓ Inspirere og legge til rette for fysisk aktivitet både ute og inne
- ✓ Gi mulighet til å være mer ute, og gå på spontane turer
- ✓ Bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider
- ✓ Legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som en arena for lek og læring
- ✓ Veksle mellom spontane og planlagte aktiviteter
- ✓ Bygge på kreativitet, lek og være åpne for improvisasjon og barns medvirkning
- ✓ Legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelser

Kidplan

Barnehagen bruker Kidplan for å kommunisere med foreldre og for å synliggjøre barnehagens pedagogiske arbeid. Dette er en digital kommunikasjonsløsning mellom barnehagen og hjem med en applikasjon for foreldre. Alle foreldre får egen innlogging etter barnets oppstart i barnehagen.

Barnehagens verdigrunnlag.

Barn og barndom

*DET ER JO VELDIG LENGE TIL JEG BLIR SÅ STOR
AT JEG SKAL GÅ PÅ JOBBEN SÅNN SOM FAR OG MOR
MEN NÅ HAR JEG EN JOBB SOM IKKE DE FÅR TIL
FOR JEG KAN LEKE ALT OG VÆRE HVA JEG VIL
Sidsel Mørck*

I Barnehagen Vår Fossum Grendehus ser vi på lekens egenverdi som det viktigste for å fremme læring. Barnas hverdag er deres barndom, og det betyr for oss at vi skal la barna få være med å påvirke og styre sin egen hverdag, så langt det lar seg gjøre.

- ✓ I dette legger vi i at vi har et ansvar for å jobbe aktivt med å ta barns nysgjerrighet på alvor
- ✓ Vi skal bygge opp under barnas selvfølelse ved å ha et fokus på at du er god nok som du er
- ✓ Vi skal forsvare barnas frihet og viktighet av lek
- ✓ Vi skal bygge opp barns evne til selvhevdelse, samtidig som vi skal lære å ta hensyn til hverandre

Vi har et godt miljø i barnehagen, der personalet går frem som gode rollemodeller som barna kan speile seg i. Både når det gjelder trivsel, vennskap og lek. Vi er tydelige og omsorgsfulle voksne som setter grenser på en kjærlig måte. Barns trivsel er vårt – voksnes ansvar!

Demokrati

«Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter» (Rammeplanen).

I Barnehagen Vår Fossum Grendehus møtes barna som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Å la barna få være med å styre sin egen hverdag betyr også at vi er støttende, omsorgsfulle og utøver en trygg ledelse for barna. Barna skal ikke gis et ansvar de ikke er i stand til å ha.

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på» (Rammeplanen).

I Barnehagen Vår Fossum Grendehus skal vi bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og til å synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.

Vi skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Det skal være plass for en åndelig dimensjon i barnehagen som må brukes som utgangspunkt for dialog og respekt for mangfold. Barnehagen synliggjør samisk kultur og bidrar til at barna kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet. Dette gjør vi ved å ha prosjektarbeid som omhandler samisk mat, musikk og kulturelle tradisjoner. Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen.

Likestilling og likeverd

I Barnehagen Vår Fossum Grendehus fremmer vi likestilling og likeverd. Vi mener at læringsmiljøet i barnehagen skal fremme likestilling mellom gutter og jenter. Likeverd fremmes ved å møte individer likeverdig til tross for ulike forutsetninger. Det vil si at vi ikke kan behandle alle likt. Vi er nødt å forskjellsbehandle fordi alle har ulike forutsetninger, men i det ligger også at alle må få like muligheter. Og at ansatte i møte med barn skal gi barna like muligheter uavhengig av kjønn.

De voksnes forhold til kjønn, likestilling og likeverd påvirker barnas utvikling av kjønnsidentitet og forståelse av seg selv. Barns kjønnsidentitet skapes i et samspill, der de på den ene siden er aktive i å fortolke og gi ulike uttrykk for kjønn. På den andre siden forholder barna seg til forventningene, rammene og føringene som legges for gutter og jenter. Barnehagen skal motvirke stereotyper og ansatte må arbeide bevisst og målrettet slik at barn gis rom for et mangfold av kjønnsuttrykk, der alle får uttrykt og utviklet seg. Det er mange måter å være gutt og jente på.

Barnehagen skal fremme likestilling og likeverd uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Vi skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet!

Bærekraftig utvikling

«Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen» (Rammeplanen).

Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. For samiske barn betyr dette å leve i samklang med, nyttiggjøre seg av og høste av naturen.

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing» (Rammeplanen). Vi følger Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø i Bærum, du kan lese mer her: [handlingsplan-for-et-godt-psykososialt-barnehagemiljo.pdf \(baerum.kommune.no\)](https://www.baerum.kommune.no/handlingsplan-for-et-godt-psykososialt-barnehagemiljo.pdf)

I Barnehagen Vår Fossum Grendehus tilbyr vi varierte aktiviteter som fremmer bevegelsesglede, gir allsidig bevegelseserfaring, sanseerfaring og mulighet for læring og mestring. Nærmiljøet og naturområdene rundt barnehagen vår gir oss ulike opplevelser og utfordringer. Vi går på tur i variert terreng og vi er ute i all slags vær gjennom hele året. Vi er bevisste på å veksle mellom lek, læring, utfoldelse, konsentrasjon og hvile. God psykisk helse handler om å ha det godt med seg selv, ha tro

på egen mestringssevne, at verden vil deg godt og at du er verdifull. Det gir overskudd, trivsel og glede for den enkelte samtidig som man føler at man betyr noe for andre. Med en god psykisk helse er vi bedre rustet til å takle påkjenninger og stress. Barna skal lære å håndtere følelser og være i gode samspill med andre. Personalet skal være tydelige rollemodeller og nær barna slik at eventuell erting og mobbing kan forebygges og oppdages.

Mobbing og forebygging av mobbing

Mobbing blir definert ulikt, men noen av trekkene i ulike definisjoner er at:

- det dreier seg om negative, fysiske eller psykiske handlinger begått av en eller flere mot en annen
- den som blir utsatt for erting, plaging eller utestenging, er lett tilgjengelig som del av et fellesskap han eller hun ikke har valgt selv
- det er ubalanse i maktforholdet slik at det er vanskelig å forsvare seg
- handlingene må ha en viss hyppighet og foregå over tid
- handlingene er planlagte eller ondsinnede

Hva jobber vi med i barnehagen for å forebygge mobbing:

- ✓ Vi griper inn dersom og når barna bevisst ikke er greie mot hverandre, og det aksepteres ikke!
- ✓ Vi tar barna på alvor og ikke bare tro at «det går over av seg selv».
- ✓ Personalets arbeid for et godt psykososialt miljø
- ✓ Relasjonene og samspillet barna imellom
- ✓ Vennskap
- ✓ Sosial kompetanse
- ✓ Arbeid med kommunikasjon og språk
- ✓ Barnas samspill i lek
- ✓ Samarbeid mellom barnehage og hjem
- ✓ Personalets samarbeid for et godt barnehagemiljø

Kosthold og fysisk aktivitet

Grunnlaget for barns fysiske og psykiske helse legges i barnehagealder. Utelek, fysisk aktivitet og sunt kosthold skal prioriteres for å fremme barns fysiske helse. Godt og variert kosthold og god veksling mellom aktivitet og hvile er av betydning for å utvikle en sunn kropp. Variert fysisk aktivitet både inne, ute og på tur er av stor betydning for utvikling av motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse. Rammeplanen for barnehagen gir føringer om at «gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse».

Vi følger helsedirektoratets retningslinjer for mat og måltider i barnehagen, les mer her: [Mat og måltider i barnehagen - Helsedirektoratet](#).

Hygiene

Vi ønsker å skape gode holdninger til renslighet og hygiene hos barna og vi:

- ✓ Innarbeider faste rutiner for håndvask etter toalettbesøk, før måltider og etter utelek
- ✓ Har hygiene som tema ved oppstart av nytt barnehageår
- ✓ Har egne retningslinjer for personalet i stellesituasjoner og ved mathåndtering

Barnehagens formål og innhold

Omsorg og danning

I barnehagen får barna fysisk omsorg, ro og hvile. Vi vektlegger trygghet, tilhørighet og trivsel og møter hvert enkelt barn ut fra deres behov. Vi tilrettelegger og bygger opp om barns identitetsutvikling mot en god selvforståelse ved å støtte barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet. Barna er deltakere i sin egen hverdag. Deres perspektiv blir anerkjent og fulgt opp, de utfordres i samtaler, tenking og meninger. I BarnehagenVår Fossum Grendehus har vi tilstedeværende voksne som gir rom for ulikheter og mangfold.

I BarnehagenVår Fossum Grendehus har vi som mål:

- ✓ Barnehagen skal tilby barna et miljø preget av glede, humor, kreativitet, trygghet og omtanke for fellesskapet og det enkelte barn.
- ✓ Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagen.
- ✓ Hvert enkelt barn skal bli sett og ivaretatt ut i fra ulike behov og forutsetninger.
- ✓ For å oppnå og ivareta målene og barnas behov må personalet;
- ✓ være sensitive voksne som fanger opp barnas følelser og behov for trygghet og trivsel
- ✓ tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse
- ✓ by på seg selv som person
- ✓ støtte barna, være oppmerksom og lydhør
- ✓ være anerkjennende
- ✓ sette grenser på måte at barna føler seg respektert
- ✓ utfordre barnas tenkning og invitere dem inn i utforskende samtaler

Lek og læring

Leken er barns viktigste arena for læring i barnehagen. Vi ønsker å gi barnas lek gode vilkår og vi tilrettelegger for et godt lekemiljø. Forskjellige omgivelser skaper rom for ulike utfordringer og ulike lek, både inne og ute.

Gjennom lek:

- utforsker og bearbeider barn inntrykk, opplevelser og følelser
- fremmes barns utvikling på flere områder som intellektuelt, fysisk, sosialt, emosjonelt og språklig
- styrkes og utvikles barns egen identitet og selvbilde
- gis viktige opplevelser, erfaringer, glede og humor
- barna må ha mulighet til å sette i gang lek på eget initiativ uorganisert fra de voksnes side

- må de voksne ha respekt for den friheten som ligger i barns lek, men de må også være tilgjengelig for barna der leken foregår; de må kunne støtte, veilede, inspirere og oppmuntre barn som er i lek – dette er med på å sikre at alle barn får gode opplevelser i forhold til å mestre samspill med andre barn og voksne
- må de voksne tilrettelegge og planlegge dagen med god balanse mellom styrte aktiviteter og fri lek.

I BarnehagenVår Fossum Grendehus er vi opptatt av at latter, lek og læring hører sammen. Et positivt og inkluderende miljø skaper gode forutsetninger for barns læring. Vi legger til rette for barnas engasjement og nysgjerrighet ved å være lekne, tilstedeværende voksne. Vi undrer oss sammen og fordyper oss i ulike temaer som barna er opptatt av. Leken er en del av barnekulturen og skal ha stor plass i barndommen. Leken drives fremover av spontane handlinger og er bare prosessorientert, den har ingen mål i seg selv. Ingen kan sette mål for leken, da ødelegges den. Men på den andre siden krever leken enormt mye konsentrasjon, både når barn leker alene og sammen med andre. Barn trenger å lære seg konsentrasjon og det får de gjennom å leke. Vi kan derfor si at et av målene for leken er konsentrasjon, men leken styres like fullt av barna selv.

Gjennom leken utvikler barnet seg sosialt, følelsesmessig, motorisk og intellektuelt. Lek og lekenhet bør dermed sees på som en betydningsfull dimensjon i all læring." (Pramling, Samuelsson og Sheridan 1999).

I BarnehagenVår Fossum Grendehus har vi som mål:

- ✓ Alle barn skal få delta i lek.
- ✓ Barnehagen skal inspirere barn til lek gjennom å gi de varierte opplevelse og inntrykk.
- ✓ Tilrettelegge for lek i større og mindre grupper
- ✓ La barna i stor grad få leke uforstyrret og konsentrert
- ✓ Barnas lekearenaer skal innby til lek
- ✓ *I leken er barnet et hode høyere enn seg selv.* (Vygotsky)

For å oppnå disse målene må personalet:

- ✓ Kunne balansere mellom voksenstyrte aktiviteter og barns egeninitierte lek
- ✓ Finne verdien og betydningen av den veien barna selv velger og sette mål ut fra det
- ✓ Gi barn næring til og ideer til lek og aktiviteter
- ✓ Delta i leken på barnas premisser

Vennskap og fellesskap

«Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing» (Rammeplanen). Vi legger aktivt til rette for utvikling av vennskap og positivt samspill med andre barn og med voksne. Vi er et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved

samspill, fellesskap og vennskap. Hvis et barn opplever krenkelser eller mobbing må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette. Vi gir barna hjelp til å bli kjent med egne og andres følelser, og til å utvikle et positivt selvbilde. Samtidig får barna hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andre. Vennskap er viktig for barn, også for de aller yngste. Mange tror at små barn ikke kan oppleve vennskap og at barns relasjoner ikke er av dyp karakter. Barn lærer om seg selv og andre gjennom vennskap, og barnehagen skal legge til rette for at alle barn får venner. Noen barn trenger få venner, andre trenger mange, og alle relasjoner må respekteres og ivaretas. Vennskap er basert på frivillighet og kan ikke påtvinges fra de voksne, men barnehagen skal hjelpe og legge til rette for at barna utvikler vennskapelige relasjoner.

Konflikter

Som i alt samvær mellom mennesker oppstår det konflikter, også blant barn. Konflikter er en naturlig del av vennskapet, og barn lærer, med god veiledning fra personalet, hvordan de kan håndtere konflikter. Personalet skal ikke spørre hvorfor et barn gjorde noe galt, men heller hva som skjedde og hvem som var med. Små barn har lav impulskontroll og sterke følelser, og få eller ingen begreper for å sette ord på sine følelser og opplevelser. Derfor kan de reagere uten at de selv er klar over årsaken til det. Dette gjelder spesielt de yngste barna. Her er det den ansattes ansvar ikke å dømme, men være lyttende og empatisk til barna som er involvert i konflikten. Ingen barn skal sitte igjen med en skyld eller skamfølelse, men heller en erfaring om at konflikten kunne vært løst på en alternativ måte, og å sette ord på sine følelser og opplevelser (Kari Lamer, En, to tre ingen flere med).

Kommunikasjon og språk

En god språkutvikling er grunnleggende for både den kognitive, den sosiale og den emosjonelle utviklingen. Evnen til å bruke språket er avgjørende for hvordan barn kan kommunisere med voksne og med andre barn, hvordan de kan sette ord på erfaringer og opplevelser, diskutere og reflektere sammen med andre. Den viktigste språkutviklingen skjer i barnehagealderen. Vi har fokus på språkarbeid gjennom hele barnehagehverdagen hele barnehageåret, og språkarbeid er underliggende i arbeidet med alle fagområder. Alle barn i Barnehagen Vår Fossum Grendehus skal få god språkstimulering uansett alder, behov og forutsetninger. I barnehagen har vi voksne et stort ansvar i arbeidet med barnas språkutvikling og for å skape et godt språkmiljø. Høyttlesning, bruk av konkreter i eventyrstunder og samlinger, i tillegg til samtale med barna er fine måter å formidle språk og skape rom for barnets utforskning av språket. Vi følger «*Standard for språkarbeid i Bærumsbarnehagen*» som er utarbeidet av Bærum kommune, og legger til rette for systematisk språkarbeid. Barna får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som

kommunikasjonsmiddel i all lek og læring som foregår i barnehagehverdagen, men også støtte til å sette ord på egne tanker, følelser og meninger.

Barnas medvirkning

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehage» (Rammeplanen). Å ta barns medvirkning på alvor forutsetter god kommunikasjon mellom barna og personalet, og mellom personalet og foreldrene. Barns medvirkning krever tid og rom for å lytte og samtale. Barns medvirkning er noe annet enn barns medbestemmelse. Medbestemmelse betyr at barna kan velge hva de vil gjøre, hva de vil ha på brødskenen, eller om turen skal gå til Barketomta eller Bogstadvannet. Medvirkning innebærer at barna føler at barnehagen er deres arena hvor de kan være seg selv fullt ut. Der selvfølelsen styrkes fordi det er andre mennesker som forteller i ord og i handling at du er et barn som vi er glade i. Medvirkning fungerer når et barn opplever at barnehagen er deres egen utviklingsarena der de selv kan ta initiativ og utfolde seg. *«Et miljø der barns medvirkning er en realitet er et miljø der barnet har rett til å få støtte i å uttrykke seg, bli synlig og ha en virkning i sosial sammenheng, til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet. Dette inkluderer deltagelse i beslutnings- prosesser; medbestemmelse vil altså inngå som en del av medvirkning» (Berit Bae 2006).*

I Barnehagen Vår Fossum Grendehus kan:

- ✓ barna være med å bestemme ulike aktiviteter i løpet av barnehagedagen
- ✓ vi bygger videre på barns interesser og innspill

Barnehagens digitale praksis

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Personalet skal:

- ✓ utøve digital dømmekraft når det gjelder informasjonssøk, ha et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk og ivareta barnas personvern
- ✓ legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer
- ✓ vurdere relevans og egnethet og delta i barnas mediebruk
- ✓ utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna

I Kidplan er eldre barn med på barna er med å sjekkes inn og ut. Det legges ut bilder, skrives beskrivelser, og barna får være med å delta til hva som skrives. Vi viser pedagogiske filmer/ dokumentarer/ dans ol. på nettbrett og prosjektor. Dette er avhengig av arbeidsmål og tema.

Av og til bruker vi nettbrett og telefoner sammen med barna for å innhente informasjon og utforsker videre om det barna er nysgjerrige på. Les mer her: [Bruk av digitale verktøy i barnehagen - Foreldreutvalget for barnehager \(foreldreutvalgene.no\)](http://Bruk%20av%20digitale%20verkt%C3%B8y%20i%20barnehagen%20-%20Foreldreutvalget%20for%20barnehager%20(foreldreutvalgene.no))

Samarbeid mellom hjem og barnehage – foreldresamarbeid

«Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene og ivareta foreldrenes rett til medvirkning. Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål» (Rammeplanen). Den daglige kontakten er viktig i samarbeidet mellom hjem og barnehagen. Ved henting og levering utveksles det viktig informasjon om hvert enkelt barn, og det er både foresatte og de ansattes ansvar at denne infoen blir innhentet og gitt. Her utveksles informasjon og tilbakemeldinger av betydning for barn, foreldre og barnehage. Barnehagen tilbyr to foreldresamtaler i året, men det er lov å ønske seg en samtale når som helst på året dersom noen føler behov for det. Vi skal være en barnehage hvor foreldre opplever trygghet og anerkjennelse.

- Det vil holdes flere møter hvert barnehageår, både individuelle og i felleskapet:
- Før oppstart av nytt barnehageår er det informasjonsmøte for alle nye foreldrene
- På høsten arrangeres oppstartsamtaler, foreldremøte og foreldresamtaler
- På vinteren/våren arrangeres felles møte med aktuelle temaer, brukerundersøkelsen og info om et nytt barnehageår, i tillegg til foreldresamtaler.
- Det arrangeres foreldrekaffe/frokost og andre arrangement der barn, foreldre og personalet møtes til sosialt samvær.

For å sikre samarbeidet med barnas hjem skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg (SU) jf. Barnehageloven § 4 Foreldreråd og foreldresamarbeid.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen – tilvenning

I Barnehagen Vår Fossum Grendehus legger vi til rette for en god og trygg tilvenning og en god start på barnehagehverdagen. Vi tar hensyn til det enkelte barns behov gjennom et tett samarbeid med foreldrene. Vi erfarer at barn er forskjellige, og at noen trenger lengre tilvenning enn andre. Gjennom gjensidig og god dialog mellom personalet og foreldre gir vi barna optimalt utbytte av tilvenningen og barnehagehverdagen videre. Før oppstart får alle nye foreldre et eget informasjonshefte med en tydelig plan for en god tilvenning.

Overgang mellom avdelinger

Det året barnet fyller 3 år begynner de på storavdeling fra nytt barnehageår. Vi samarbeider tett mellom avdelinger. Vi har turer som er felles for de yngste på Måne og de eldste på Sol, og der starter relasjonsbyggingen slik at overgangen fra liten til stor avdeling blir mykere og at de allerede har bygget gode relasjoner på tvers av avdelingen.

Overgang mellom barnehager og fra barnehage til skole

Vi har tett dialog med andre barnehager og skoler i området, og sikrer at nødvendig informasjon blir overført. Etter foreldrenes samtykke fyller vi ut og leverer overføringsskjema til barnehage eller skole. Vi følger «Helhetlig opplæringsløp» i Bærum kommune, les mer her: [Pedagogisk rådgiver \(baerum.kommune.no\)](http://baerum.kommune.no)

Førskolegruppen

Delfiner – denne gruppen skal få mange fine opplevelser og minner de skal ta med seg videre i livet.

- ✓ Delfiner har opplegg en gang i uken gjennom hele barnehageåret der det fokuseres på selvstendighet, organisert lek og utvikling av sosial kompetanse med fokus på samarbeid, inkludering og empati.
- ✓ På slutten av barnehageåret har førskolegruppen kosekveld.
- ✓ Vi jobber også med skoleforberedende aktiviteter: bli kjent med bokstaver. lære å skrive navnet sitt, sitte i ro over en lengere periode, lese bok som skal gjenfortelles, øve på å ta imot beskjeder og gjennomføre det, ta ordet i en gruppe
- ✓ I barnehagen lærer barnet gjennom lek og med voksne som støtter i alle overgangssituasjoner som kan være vanskelig. Vi styrker sårbare barn, vi styrker alle barn, vi forbereder dem på livets lange reise.
- ✓ Språk, sosial kompetanse, motorisk utvikling er en brøkdelen av det vi jobber med.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Planlegging

Planleggingen gir oss grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet og skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen.

Planleggingen baseres på kunnskap om barns trivsel og utvikling.

Lov om Barnehager, Rammeplanen for barnehagen og barnehagens årsplan er våre styringsdokumenter i all vår planlegging.

Arenaer for planlegging:

- ✓ Planleggingsdager
- ✓ Personalmøter
- ✓ Avdelingsmøter
- ✓ Ledermøter

Dokumentasjon

Vi dokumenterer barnas uttrykk gjennom bruk av foto, film, notater av det barna sier og utstillinger av barnas ulike estetiske uttrykksformer. Vi dokumenterer barnas læringsprosesser i hverdagen som oppstår, for eksempel på turer, lek, forming og samlingsstunder. Vi er lydhøre for hva barna uttrykker, føler og mener. Barnas uttrykk kommer frem i form av dokumentasjon som skal være synlig for barna, foreldre og personalgruppen.

Dokumentasjonen kan sees her:

- ✓ Veggene på avdelingene og garderoben- i form av barns estetiske uttrykk og bilder
- ✓ Kidplan, bilder, dagsinformasjon, månedstema og ukens oppsummering
- ✓ Foreldremøter og sosiale arrangementer

Vurdering

Barnehagen vurderer jevnlig det pedagogiske arbeidet. Dette gjøres både avdelingsvis og felles for hele barnehagen. Vurderingens hensikt er refleksjon, endring og utvikling av praksis. Barnehagens arbeid skal vurderes, det vil si beskrives, analyseres og fortolkes i forhold til kriterier gitt i rammeplanen og lokale retningslinjer og planer. Personalet reflekterer sammen over det pedagogiske arbeidet for å lære av vår egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet. Barnehagen ser det som svært viktig og nødvendig å få tilbakemeldinger på det tilbudet vi gir. Foreldrene i barnehagen er de som står oss nærmest til å vurdere innholdet av vår virksomhet. Det er mulighet til å ta opp ting på foreldresamtaler eller foreldremøter og i den daglige kontakten. Vi gjennomfører jevnlig brukerundersøkelse. Dette for å sikre tilbakemelding på driften av barnehagen og det tilbudet vi gir. Resultatet av undersøkelsen blir nøye gjennomgått og er et viktig bidrag i utvikling av barnehagen. Disse evalueringene og vurderinger blir brukt i arbeidet med nye planer. Barna får evaluere ut ifra sin modenhet gjennom enkle samtaler og spørsmål. Su-representantene leser gjennom, kommer med innspill og fastsette årsplan hvert år.

Barnehagens arbeidsmåter

Progresjon i Barnehagen**Vår Fossum Grendehus innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang.**

- ✓ Vi legger til rette for at barn i alle aldre får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter gjennom vårt pedagogiske arbeid og innhold.
- ✓ Vi jobber aktivt med barns medvirkning og bygger videre på barnas interesser. Alle barn er forskjellige, slik at de vil få varierte erfaringer og opplevelser gjennom det vi gjør i barnehagen.
- ✓ Vi legger til rette for progresjon gjennom valg av arbeidsmåter, pedagogisk innhold, materialer, leker, aktiviteter og utforming av fysiske miljø.
- ✓ Alle barn i BarnehagenVår Fossum Grendehus får utfordringer tilpasset egne erfaringer, ferdigheter, interesse og kunnskap.

Kompetanseplan

I tillegg til årsplanen har vi en månedsplan for avdelingene som legges ut på Kidplan hver måned. Barnehagelærere i samarbeid med assistenter lager en handlingsplan for sin avdeling som brukes som et arbeidsverktøy gjennom hele året. Personalet planlegger på avdelings-, barnehagelærer- og personalmøter, samt på de 5 årlige planleggingsdagene. Refleksjon og vurdering av tidligere arbeid legges til grunn for kommende planlegging.

Arenaer for personalutvikling:

- ✓ Veiledning og utviklingssamtaler for hele personalet v/styrer, minst en gang i løpet av barnehageår
- ✓ Personal møter, månedlig
- ✓ Avdelingsmøter, ukentlig
- ✓ Ledermøter, månedlig
- ✓ Planleggingsdager 5 ganger i året
- ✓ Interne kurs/foredrag
- ✓ Eksterne kurs

Barnehagens fagområder

Vi jobber med rammeplanenes fagområder parallelt gjennom året, og vi har valgt oss noen mål for hva vi ønsker å ha ekstra fokus på. Metoder for hvordan vi jobber med fagområdene på dokumenteres på Kidplan.

Kommunikasjon, språk og tekst

I arbeidet med kommunikasjon, språk og tekst skal barna:

- ✓ Inspireres og oppmuntres til å bli kjent med bøker, eventyr, sanger, dikt, rim og regler
- ✓ Bruke sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og å skape positive relasjoner i lek og annet samvær.
- ✓ Bruke standard for språkarbeid i bærumsbarnehagen bevisst og legger til rette for systematisk språkarbeid

Kropp, bevegelse, mat og helse

I arbeidet med kropp, bevegelse, mat og helse skal barna:

- ✓ Utvikle og vise respekt for egen og andres kropp gjennom temaarbeid om «jeg er meg!»
- ✓ Oppleve glede, trivsel og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer ute og inne året rundt.

- ✓ Bli kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold
- ✓ Videreutvikle motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper
- ✓ Oppleve og vurdere og meste risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer

Kunst, kultur og kreativitet

I arbeidet med kunst, kultur og kreativitet skal barna:

- ✓ Bruke fenomener som vi finner i naturen
- ✓ Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede
- ✓ Oppleve glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet
- ✓ Møte et mangfold av kunstneriske uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst og kulturopplevelser sammen med andre

Natur, miljø og teknologi

I arbeidet med natur, miljø og teknologi skal barna:

- ✓ Oppleve og utforsker naturen og naturens mangfold
- ✓ Få gode opplevelser av friluftsliv året rundt
- ✓ Få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan ta vare på naturen
- ✓ Få kunnskap om dyr og dyreliv
- ✓ Få kjennskap til menneskets livssyklus

Antall, rom og form

I arbeidet med antall, rom og form skal barna:

- ✓ Stimuleres til undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning
- ✓ Utvikle forståelse for grunnleggende matematiske begreper (over, under, vedsiden av, stor, liten, mellom)
- ✓ Bruke kroppen og sansene for å utforske romforståelse

Etikk, religion og filosofi

I arbeidet med etikk, religion og filosofi skal barna:

- ✓ Få kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanetiske arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen
- ✓ Få en forståelse for at det finnes mange måter å forstå ting på og leve sammen på
- ✓ Utvikle interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap
- ✓ Gis kjennskap til - og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarv og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen

Nærmiljø og samfunn

I arbeid med nærmiljø og samfunn skal barna:

- ✓ Bli kjent med Samisk kultur
- ✓ Bli kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer
- ✓ Bli kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- ✓ Gis like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme
- ✓ Få erfare at deres handlinger og valg kan påvirke situasjoner både for dem selv og andre

Årshjul for barnehageåret 2025-2026

Vi har valgt oss overordnede temaer, og følger årstidene og endringer som skjer i naturen.

Sol og Måne vil i tillegg ha fokus på temaer som opptar barnas interesser i løpet av året i form av store og små prosjekter.

Måned	Tema	Aktiviteter/arrangementer
August- september	Vennskap og tilvenning Sikkerhetsuker (politi, brann og ambulanse/førstehjelp)	Foreldremøte «Bollefest»
Oktober- november	Høst FN- dagen	Foreldresamtaler Høstfest FN- dagen Foreldreundersøkelse
Desember	Advent og jul	Lucia Nissefest
Januar- februar	Vinter Samefolket	Karneval
Mars- april	Vår	Påskefrokost
Mai	17. mai	Dugnad 17. mai-tog Foreldresamtaler
Juni	Sommer	Sommerfest Kosekveld for Delfiner
Juli	SOMMERFERIE	

Praktisk informasjon

Barnehagens åpningstider:

Mandag- fredag 07.30-17.00

Barna bør være hentet i god tid før kl. 17.00.

Barnehagen er stengt julaften og nyttårsaften.

Onsdag før skjærtorsdag er barnehagen åpen til kl. 12.00

I romjulen og påskeuken er barnehagens åpningstider kl. 08.00- 16.00

Barnehagen holder steng fire uker på sommeren (uke 27,28,29 og 30)

Planleggingsdager for barnehageåret 2025/2026:

- 14.-15. august 2021
- 31. oktober 2021
- 2. januar 2022
- 15. mai 2022

Krav til bemanning

Bemanningsnormen innebærer at barnehagen skal ha minimum: 1 ansatt (1 årsverk) per 3 barn under 3 år og 1 ansatt (1 årsverk) per 6 barn over 3 år. Barna regnes som 3 år fra og med august det året de fyller 3 år. Bemanningsnormen gjelder for hele barnehagen samlet, og ikke per avdeling eller barnegruppe. Det stilles ikke konkrete krav til størrelse på barnegruppen, kun antall barn per årsverk. Bemanningsnormen gjelder ikke for hele åpningstiden. De ansattes arbeidstid er kortere enn barnehagens åpningstid. Tidlig og sent på dagen er det dermed færre ansatte på jobb, men da er det som regel også færre barn i barnehagen. De ansatte skal også avvikle pauser og ferie, delta på møter og kurs eller ta ut plantid.

Bursdagsfeiring

Gjennom et helt år i barnehagen er det mange som har bursdager, merkedager og høytider som er fint å markere, og da ønsker vi gjerne å servere noe ekstra godt. Bursdagen er en stor dag for de fleste barn, og det er viktig at alle barn får en likeverdig feiring i barnehagen. Barnehagen er en pedagogisk institusjon som skal fremme god helse og har retningslinjer å forholde seg til. Ved bursdag gjør vi ekstra stas på bursdagsbarnet. Vi henger opp flagg, barnet får krone, sang, bursdagssamling og smoothie som vi lager i barnehagen. Det er vanlig at fra barna blir 3 år, kan de feire bursdagen etter barnehagetiden. Hvis feiringen skal være hjemme hos barna etter barnehagen, ønsker vi at barna hentes av foreldre og ikke tidligere enn ca. kl. 15. Det er blitt en tradisjon blant barna i barnehagen at de inviterer hverandre på bursdagsfeiring. Det er vanligvis barn som er fra samme årskull eller fra to årskull som samles til feiringen.

Syke barn

Vi følger retningslinjer fra Folkehelseinstituttet og Bærum Kommune om når barn bør holdes hjemme. Som hovedregel bør barnet være friskt nok til å kunne delta i normale aktiviteter i barnehagen, og barnet bør være feberfritt. Barnet kan være i barnehagen når allmenntilstanden tilsier det. Barn med omgangssyke skal være hjemme 48 timer etter siste utbrudd av oppkast eller diaré. Barn med feber må holdes hjemme. Foreldre med barn som trenger medisiner i barnehagen må inngå egen skriftlig avtale med avdelingen. Barnehagens personale har reservert seg mot medisiner av barn i barnehagen, med unntak at barn som har kroniske sykdommer som f.eks. astma.